

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

Гресь Юлія Олегівна РЕФЛЕКСИВНЕ МИСЛЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО.....	504
Загородній Ігор Вікторович ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ПЕРЕВІРКИ НА ПОЛІГРАФІ ПРИ ПРОВЕДЕННІ КАДРОВОГО ДОБОРУ НА СЛУЖБУ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ	506
Колодіна Анна Сергіївна ЩОДО ПИТАННЯ АЛГОРИТМІЗАЦІЇ СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	508
Хижняк Євген Сергійович, Холод Олег Володимирович ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	511
Чіпко Наталія Василівна, Лисяк Назар Васильович РОЛЬ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ШАХРАЙСТВА В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ	512
Шишацька Юлія Олегівна ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	515
Чернов Олександр Віталійович МОДУС ОПЕРАНДІ ЯК ВИЗНАЧНА КРИМІНАЛІСТИЧНА КАТЕГОРІЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ УМИСНИХ ВБИВСТВ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	519
Єленич Світлана Ігравівна ОДЕСЬКА КРИМІНАЛІСТИЧНА ШКОЛА: ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ МОДЕЛІ ОБ'ЄДНАННЯ ВЧЕНИХ.....	521
Стаурська Олександра Миколаївна ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ЗБУТУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ЩО ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ З ВИКОРИСТАННЯМ КІБЕРПРОСТОРУ	524
Абу Еласал Анна Олександрівна ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ ОСІБ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ЛЕГАЛІЗАЦІЮ ДОХОДІВ ВІД КОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	526
Алексєєва Ліна Леонідівна ФОРМИ ВИКОРИСТАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ РОЗСЛІДУВАНЬ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ	528
Бершавська Анастасія Сергіївна ДО ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЗНАЧУЩОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗЛОЧИНИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПОСОБНИЦТВОМ АГРЕСОРУ	530
Горобець Євген Вікторович ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	531
Єлхін Олексій Володимирович ЦИФРОВІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК ФОРМА ВИКОРИСТАННЯ ДОХОДІВ, СФОРМОВАНИХ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	533
Кривда Людмила Русланівна ДОПОМОГА СУДОВО-МЕДИЧНОГО ЕКСПЕРТА (СПЕЦІАЛІСТА) В ОГЛЯДІ ТРУПА НА МІСЦІ ПОДІЇ	535
Кухарук Ігор Миколайович ІНСТИТУТ АДВОКАТСЬКОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК ФОРМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ЗМАГАЛЬНОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	537
Кучеров Дмитро Сергійович ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДІО- ТА ВІДЕОКОНТРОЛЮ ОСОБИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ПОДАТКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	539
Луцюк Роман Петрович СТРУКТУРА ТА ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПІЗНАННЯ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	541
Макогін Ірина Володимирівна ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВ, ВЧИНЕНИХ З НЕОБЕРЕЖНОСТІ	543
Мурашко Анастасія Сергіївна МОДЕЛІ ЗАЛУЧЕННЯ СПЕЦІАЛІСТА-ПРОФАЙЛЕРА В МЕЖАХ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	545
Наумович Ігор Сергійович ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НЕБЕЗПЕЧНИХ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ	546
Паламарчук Олексій Олександрович ЩОДО ПИТАННЯ НАДАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИСТОСТІ ЗЛОЧИНЦЯ У СКЛАДІ ЗЛОЧИННОГО УГРУПУВАННЯ.....	548
Пишненко Ірина Юрївна КРИМІНАЛІСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ З РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	551

Водночас варто пам'ятати, що метою діяльності спеціаліста-профайлера є не розслідування протиправного діяння, що безпосередньо є завданням слідчого, а «відтворення» у своїй свідомості події злочину задля формування «портрета» особи злочинця, розуміння ходу його думок, мотивів його діяльності задля складання його профілю, що в подальшому надасть змогу сформулювати припущення щодо подальших епізодів злочинів, визначення потенційних жертв та звуження кола підозрюваних. Тобто головна задача профайлера полягає в аналітичній роботі та допомозі слідчому у розслідуванні злочину [2, с. 204].

Список використаних джерел

1. Мурашко А. С. Профайлінг як складова пізнавальної діяльності у досудовому розслідуванні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Юриспруденція. 2023. Вип. 66. С. 159–162. URL: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc66/35.pdf>
2. Мурашко А. С. Спеціаліст-профайлер як суб'єкт забезпечення розслідування: компетенція та функціональна спрямованість. *Вісник кримінального судочинства*. 2022. № 3–4. С. 201–207. URL: [https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/Visnyk_Krim_Sud_3-4_22_231024_avt%20\(2\)-201-207.pdf](https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/Visnyk_Krim_Sud_3-4_22_231024_avt%20(2)-201-207.pdf)

Ключові слова: досудове розслідування, профайлінг, спеціаліст-профайлер, взаємодія.

Keywords: pre-trial investigation, profiling, profiler specialist, interaction.

Наумович Ігор Сергійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності*

ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НЕБЕЗПЕЧНИХ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ

Наркоманія – одна з найнебезпечніших хвороб людства, проблема боротьби та знешкодження даного лиха зустрічається не тільки в Україні, а й у всіх країнах світу. Наркотичні речовини рослинного походження потрапляють на підпільний ринок України із різних джерел.

Саме початковий етап розслідування кримінальних правопорушень даної категорії має велику роль, оскільки тут виконується великий обсяг роботи із пошуку, виявлення та закріплення доказів. Так, заходи, що спрямовані на доведення вини підозрюваного та їх послідовність, залежать від слідчої ситуації, що склалася.

Щодо поняття «слідча ситуація» В. В. Логінова вказує, що «це сукупність обставин, що сформувалась на певному етапі розслідування на підставі фактичних даних про подію злочину, яка обумовлює можливість органів досудового слідства реалізувати свої можливості щодо розкриття, розслідування та попередження злочину» [1, с. 282].

С. В. Великанова зазначає, що «слідча ситуація – це сукупність сформованих на певному етапі умов – стану та обстановки розслідування, що сприймаються, оцінюються і використовуються слідчим для вирішення тактичних завдань і досягнення загальних (стратегічних) цілей розслідування» [2, с. 9].

На нашу думку, при формуванні поняття типової слідчої ситуації В. А. Журавель, більш чітко визначив її, а саме «як наукову абстракцію, своєрідну інформаційно-пізнавальну модель, що сформована на підставі апріорних знань, яка є результатом узагальнення й аналізу значного емпіричного матеріалу і в якій відображені найбільш загальні риси, що характеризують хід і стан розслідування на певному етапі (початковому, наступному)» [3, с. 202].

Істотно ускладнюють виявлення та розслідування даних кримінальних правопорушень такі обставини, як:

- складність отримання доказової інформації від осіб, що споживають або збувають такі наркотичні рослини;
- таємність дій осіб та каналів надходження або збуту наркотиків;
- відносна доступність джерел сировини для вирощення наркотичних рослин.

Аналізуючи слідчу практику, можна чітко визначити, що на початковому етапі розслідування кримінальних правопорушень у сфері незаконного обігу небезпечних наркотичних засобів рослинного походження, перед слідчим можуть виникнути такі слідчі ситуації:

1. Факт незаконного обігу небезпечних наркотичних засобів рослинного походження встановлено, особу злочинця затримано з речовими доказами «на гарячому» або негайно після вчинення кримінального правопорушення.

При такій слідчій ситуації, визначальним вектором дій слідчого є збирання та процесуальне закріплення доказів відношення підозрюваного до вчиненого правопорушення – визначення реальних обставин події, а також дослідження, оцінка і використання з метою одержання нових даних. Важливо виявити усі обставини кримінального правопорушення. Якщо кримінальне правопорушення вчинене групою то необхідно з'ясувати всіх осіб, що причетні до його скоєння та розкрити їх.

Для вищевказаної типової слідчої ситуації притаманно провадження невідкладних слідчих (розшукових) дій, такі як:

- обшук особи чи осіб, що причетні до вчинення злочину, та затримання злочинця/підозрюваних;
- огляд місця затримання, для з'ясування обставин події, встановлення слідів кримінального правопорушення та речових доказів; обслідування місцевості, де була вирощена особливо небезпечна наркотична рослина;
- огляд наркотиків, що були вилучені, а також обладнання для їх вживання, вбрання підозрюваного та ін.; дослідження упакування наркотичних речовин для виявлення на ньому слідів рук;
- огляд та вилучення предметів, що стосуються кримінального правопорушення; медичне освідчування підозрюваного на предмет встановлення слідів уживання ним наркотиків;
- направлення постанови слідчого до експертної установи з метою проведення експертиз, наприклад, хіміко-фармацевтичної, експертизи наркотичних засобів, судово-медичної, наркологічної, психіатричної, криміналістичних та ін.;
- обшук місця проживання підозрюваного, місця роботи, а також на дачних ділянках та в інших місцях. Дана дія направлена на вилучення наркотичних засобів та інших предметів, де можуть перебувати сліди злочину;
- допит зловмисники та встановлення його пособу життя, зв'язків;
- допити свідків, у тому числі родичів, знайомих, сусідів підозрюваного.

2. Факт незаконного обігу небезпечних наркотичних засобів рослинного походження виявлено, однак особа, що підозрюється у вчиненні злочину, не встановлена.

Така ситуація найчастіше виникає під час встановлення місцевості, що засіяна рослинами, які містять наркотичну речовину, або при крадіжках наркотичних засобів із хімічних та фармацевтичних підприємств, медичних установ, з використанням службового становища, або під час затримання наркозалежних осіб, які вказують, що придбали наркотики у невідомих їм осіб.

У разі виникнення такої ситуації, характерний високий ступінь невизначеності, а саме: відсутність даних про особу, інших джерел для розшуку підозрюваного. Зв'язок між подією кримінального правопорушення та особою, що причетна до його заподіяння, причиною, наслідком і локацією події носить неочевидний характер. У такому разі, завданням слідчого є встановлення особи підозрюваного, його розшук та затримання. Діяльність слідчого спрямо-

ується на виявлення якнайбільшої кількості інформації, що носить доказовий та орієнтовний характер, що розкриває особу підозрюваного і подію кримінального правопорушення.

Під час виникнення таких ситуацій, слідчий та оперативні підрозділи виконують спільні дії, які полягають у наступному:

- огляді місця події;
- допитів свідків, що могли бути очевидцями злочину, а у разі, коли такі відсутні, дії спрямовуються на їх встановлення;
- залучення службового собаки;
- ревізія результату огляду та допиту за криміналістичними обліками;
- дослідження матеріалів кримінальних справ, що перебувають в архіві, будь то розкриті чи нерозкриті кримінальні правопорушення даної категорії, шляхом порівняльного аналізу способів вчинення таких злочинів;
- обшуки за місцем проживання і місцем роботи підозрюваної особи (а у разі наявності, то співучасників) або в інших місцях, де можливе знаходження наркотичних речовин, задля їх вилучення, а також можливої сировини, засобів для зберігання, транспортування наркотиків і документів, що можуть підтвердити їх незаконне походження;
- складання орієнтувань і композиційних портретів;
- за результатами огляду необхідно призначити судові експертизи;
- надання доручень оперативним підрозділам щодо встановлення особи, що вчинила злочин, оперативним шляхом та ін.

Таким чином, розслідування – це динамічний процес, під час якого слідчий безперервно отримує дані, встановлює певні обставини кримінального правопорушення. Оскільки для сучасного світу та України є характерним зростання кримінальних правопорушень у сфері незаконного обігу небезпечних наркотичних засобів рослинного походження, то вкрай важливим стає визначення слідчих ситуацій та алгоритм дій слідчого для швидкого розслідування злочинів.

Список використаних джерел

1. Логінова В. В. Поняття та значення слідчих ситуацій у методиці розслідування злочинів. *Форум права*. 2010. № 3. С. 278–283. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-3/10lvvmrz.pdf>
2. Веліканов С. В. Класифікація слідчих ситуацій у криміналістичній методиці : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Нац. юрид. акад. України. Харків, 2002. 22 с.
3. Журавель В. А. Криміналістичні методики: сучасні наукові концепції : монографія. Харків : Апостиль, 2012. 304 с.

Ключові слова: наркотичні засоби рослинного походження, початковий етап розслідування, типові слідчі ситуації, слідчі дії.

Keywords: drugs of plant origin, initial stage of investigation, typical investigative situations, investigative actions.

Паламарчук Олексій Олександрович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності*

ЩОДО ПИТАННЯ НАДАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИСТОСТІ ЗЛОЧИНЦЯ У СКЛАДІ ЗЛОЧИННОГО УГРУПУВАННЯ

Досліджуючи питання причин та умов виникнення організованих злочинних угруповань та вчинення ними кримінальних правопорушень, важливу роль відіграє вжиття заходів проведення індивідуальної профілактики серед різних верств населення щодо виявлення осіб,